

ตำบลสันนาเม็ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ตำบลสันนาเม็ง มีการปกครองเป็นเทศบาลตำบล ประกอบด้วย ๑๒ หมู่บ้าน ประชากร ๑๑,๑๓๑ คน เป็นผู้สูงอายุร้อยละ ๑๑.๗ มีโรงเรียนที่เปิดสอนถึงระดับมัธยม ๒ แห่ง ศูนย์เด็กเล็ก ๑ แห่ง ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลสันนาเม็ง ๑ แห่ง ซึ่งเทศบาลตำบลสันนาเม็งรับถ่ายโอนภารกิจจัดการสาธารณสุข จากกระทรวงสาธารณสุข ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พศ. ๒๕๔๒ เมื่อ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๑ ข้อมูลสถานะสุขภาพ ๕ ปีย้อนหลังพบว่า โรคที่เข้ามาใช้บริการเป็นอันดับ ๑ ยังเป็นโรคไม่ติดต่อ เบาหวาน ความดันโลหิต สาเหตุการตาย ๕ อันดับแรก ชรา ติดเชื้อในกระแสเลือด ไตเรื้อรัง มะเร็ง และคามดันโลหิต

วิสัยทัศน์ : เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่มุ่งมั่นมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพงานด้านสุขภาพซึ่งเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล สุขภาพตำบลสันนาเม็งอย่างมีมาตรฐานโดย รัฐ ท้องถิ่น และ ประชาชน มีส่วนร่วมแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาสู่ตำบลจัดการสุขภาพที่ยั่งยืน

พันธกิจ

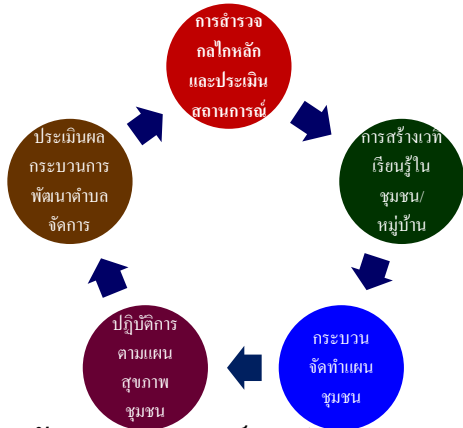
๑. พัฒนาเป็นสถานบริการให้เอื้อต่อการให้บริการด้านสุขภาพครบวงจรครอบคลุมทุกกลุ่มวัย
๒. พัฒนาบุคลากร รวมทั้งภาคีเครือข่าย ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง
๓. พัฒนาระบบการให้บริการสุขภาพประชาชนให้ครอบคลุมตามเกณฑ์มาตรฐาน PCU
๔. สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาระบบบริการสุขภาพโดยเน้นการมีส่วนร่วมของเครือข่าย
๕. ประชาชนในชุมชนแบบบูรณาการ
๖. ศึกษา วิเคราะห์ ทบทวน ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานเพื่อ ใช้เป็นโอกาสในการพัฒนา มีมาตรการสังคมโดยอิงจากธรรมาภิบาลสุขภาพตำบลสันนาเม็ง และมีนวัตกรรมชุมชนที่ยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนา

๑. เพื่อพัฒนางานอย่างบูรณาการและเกิดประสิทธิภาพสอดคล้องกับสภาพปัญหา ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีนำไปสู่การเป็นชุมชนเมืองน่าอยู่
๒. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างปลอดภัยและคุ้มค่า
๓. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลสุขภาพผู้ด้อยโอกาส เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ป่วยโรคเรื้อรัง
๔. เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประชาชนในชุมชน แกนนำสุขภาพ อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชน
๕. เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นโดยใช้ธรรมาภิบาลสุขภาพตำบลสันนาเม็งเป็นหลักในการขับเคลื่อน
๖. เพื่อพัฒนาบุคลากรในองค์กร และบุคลากรในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง และมีรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ
๗. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่ดี

กระบวนการดำเนินงาน

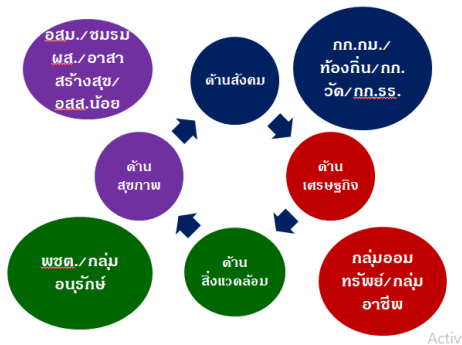
การดำเนินงานตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการตำบลสันนาเม็ง เป็นการพัฒนาตามบริบทของชุมชน ต่อยอดต้นทุนเดิม เพิ่มเติมสิ่งที่มีอยู่ นำมาใช้ใหม่ ให้เกิดการเรียนรู้ มีขั้นตอนดังนี้

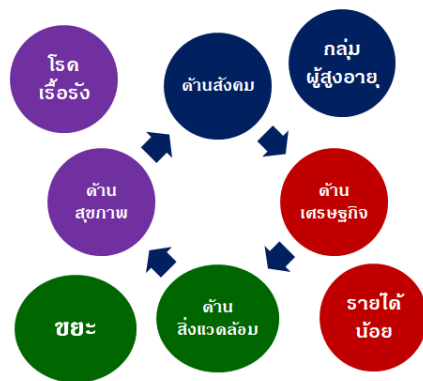
ขั้นตอนที่ ๑ สํารวจกลไกหลักและประเมินสถานการณ์
 ขั้นตอนที่ ๒ สร้างเวทีการเรียนรู้ใหม่หมู่บ้าน/ชุมชน
 ขั้นตอนที่ ๓ กระบวนการทำแผนชุมชน
 ขั้นตอนที่ ๔ ปฏิบัติการตามแผน
 ขั้นตอนที่ ๕ ประเมินผล

กลไกหลักและสถานการณ์ การจัดการสุขภาพของตำบลสันนาเม็ง

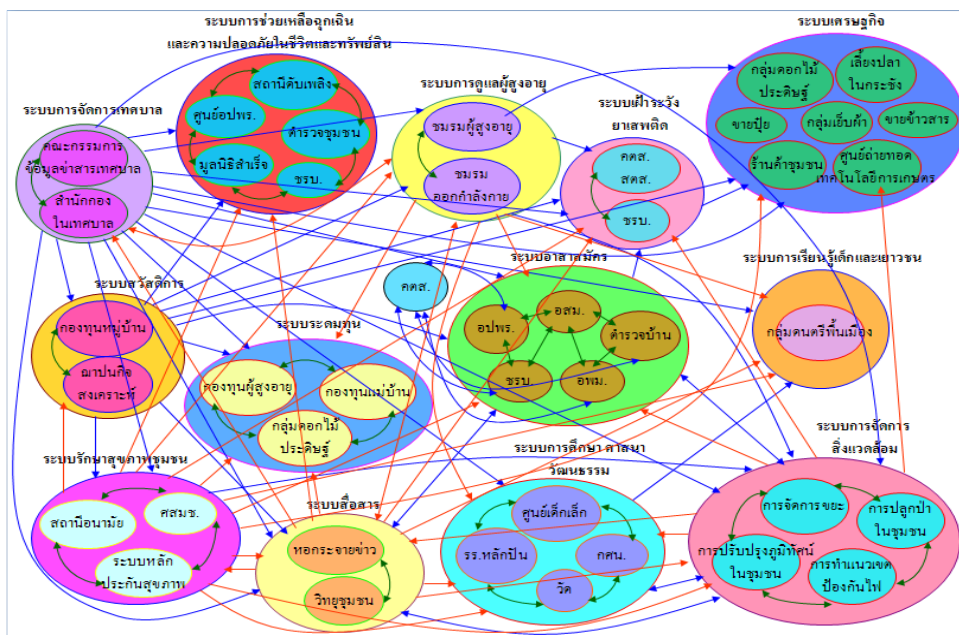
ทีมงานในชุมชน

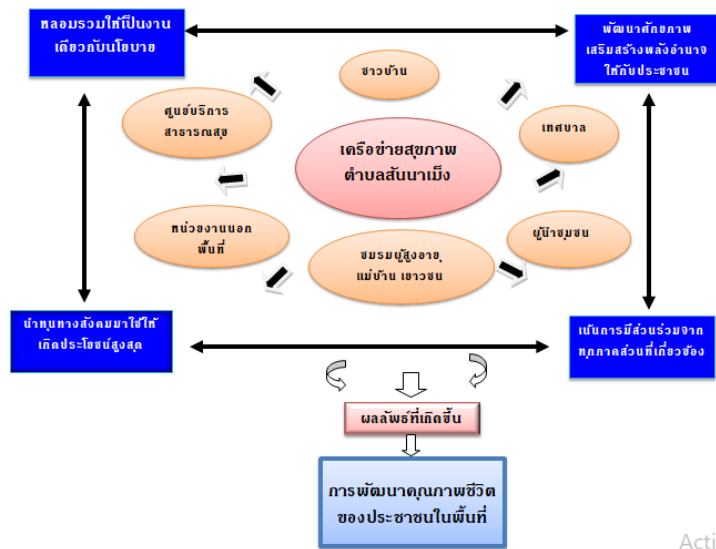
สถานการณ์ปัญหาในชุมชน

ภาคีเครือข่ายตำบลสันนาเม็ง

ออกแบบการดำเนินงานสู่เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตำบลสันนาเม็ง

Activa

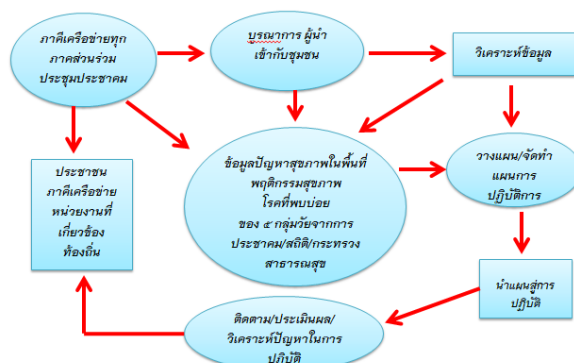
กระบวนการ สร้างเวทีเรียนรู้ ในหมู่บ้านและชุมชน

สร้างการเรียนรู้ในชุมชน ด้วย หมู่บ้านต้นแบบ การทำธรรมนูญสุขภาพ และการจัดทำแผนสุขภาพชุมชน

กระบวนการธรรมนูญสุขภาพ "ชุมชนสร้างสุข: สุขกาย สุขใจ สุขเงิน"

Activa

ในปี ๒๕๖๒ ได้แผนงานโครงการตำบลจัดการสุขภาพสันนาเม็ง ประกอบด้วย

- แผน ๕ กลุ่มวัย แม่และเด็ก/วัยเรียน/วัยรุ่น/วัยทำงาน/วัยผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส
- แผนองค์ประกอบด้านสุขภาพ ส่งเสริมสุขภาพ /ป้องกันโรค/รักษาพยาบาล/ฟื้นฟูสุขภาพ
- แผน พชต. อาหารปลอดภัย/สิ่งแวดล้อม/ขยะมูลฝอย/สุขภาพตำบลสันนาเม็ง

โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานจาก

๑. เทศบัญญัติงบประมาณการดำเนินงานตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการตามนโยบายธรรมนูญสุขภาพตำบลสันนาเม็ง จากเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒ (๗๑ ล้านบาท) จำนวน ๓๑ โครงการ เป็นเงิน ๗,๒๕๒,๘๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐
  ๒. กองทุนหลักประกันสุขภาพเทศบาลตำบลสันนาเม็งงบประมาณกองทุนทั้งหมด ๗๖๑,๐๕๐ บาท เป็นงบประมาณสำหรับสุขภาพ ๓๕ โครงการ เป็นเงิน ๖๓๔,๑๗๕ บาท คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๐
- รวมทั้งหมด ๖๖ โครงการ ๗,๘๘๖,๙๗๕ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐

ผลลัพธ์/ ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานตำบลจัดการสุขภาพ

๑. มีการพัฒนาทีมสุขภาพตำบล ที่ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคประชาชน ชุมชน และท้องถิ่น
๒. มีธรรมนูญสุขภาพ และมาตรการชุมชน ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างยั่งยืน ดังนี้
  - ๒.๑ มีมาตรการห้ามใช้สารเคมี ใกล้เคียงน้ำ ๒๐๐ เมตร, ในชุมชน
  - ๒.๒ มีการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง ห้ามทิ้งขยะสาธารณะ
  - ๒.๓ มีมาตรการป้องกันและควบคุมปัญหาเสพติด และความปลอดภัยในชุมชน มีการเฝ้าระวังในกลุ่มแกนนำชุมชน
  - ๒.๔ มีมาตรการในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกและZIKA
  - ๒.๕ มีมาตรการของกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์
  - ๒.๖ มีมาตรการการป้องกันหมอกควันไฟป่า
  - ๒.๗ มีการดำเนินการด้านการป้องกันภัยพิบัติ โดยมีการจัดทำแผนรับภัยพิบัติร่วมกัน การซ้อมแผนบนโต๊ะการช่วยเหลือผู้จมน้ำ แจกเตือนพื้นที่เสี่ยงภัย และการเฝ้าระวังโรคระบาดในพื้นที่ มีหน่วย กู้ชีพกู้ภัยของเทศบาลตำบลสันนาเม็ง ที่คอยส่งต่อผู้ป่วยตลอด ๒๔ ชม.
  - ๒.๘ มีมาตรการของกลุ่มออมทรัพย์

๖.๙ มีระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Long Term Care : LTC)

๖.๑๐ มีการดำเนินโครงการเพื่อนเยี่ยมเพื่อนของชมรมผู้สูงอายุตำบลสันนาเม็งภายใต้การดูแลของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลสันนาเม็ง

๓. มีการพัฒนากระบวนการจัดทำตามแผนสุขภาพตำบล ขับเคลื่อนตามธรรมนูญสุขภาพตำบลสันนาเม็ง มีภาคีเครือข่ายหลากหลายเป็นเจ้าภาพร่วมดำเนินการ เช่น กลุ่ม อสม. ผู้สูงอายุ แม่บ้าน วัด โรงเรียน ศูนย์เด็กเล็ก ผู้ประกอบการ care giver โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น การระดมทุนในชุมชน รวมทั้งเป็นตำบลนำร่องในการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว เป็นกองทุนต้นในส่วนของกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่

๔. การขับเคลื่อนแผนสุขภาพตำบลสู่การปฏิบัติ จนเกิดชมรมผู้สูงอายุครบทุกหมู่บ้านและในระดับตำบล มีศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลสันนาเม็ง มีการ

ให้บริการเยี่ยมบ้านโดยคณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ พนักงานเทศบาลตำบลสันนาเม็ง อสม. ร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และทีมสหวิชาชีพ

๕. ตำบลมีระบบบริหารจัดการอย่าง

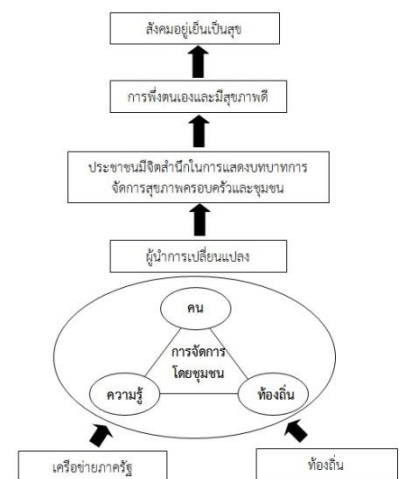
ต่อเนื่อง เป็นตำบลนำร่องในการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาว (LTC) ระบบการส่งเสริมสุขภาพและการดูแลผู้สูงอายุ กลุ่มติดบ้าน กลุ่มติดเตียง ท้องถิ่น ชุมชน มีส่วนร่วม มีผู้จัดการดูแล

ผู้สูงอายุ (Care manager) และผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care giver) หรืออาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ มีแผนการดูแลผู้สูงอายุรายบุคคล(Care plan) มีเจ้าหน้าที่และทีมสหวิชาชีพให้การดูแลตาม Care plan อย่างต่อเนื่องและมีคณะกรรมการบริหารจัดการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในชุมชน

๖. เป็นตำบลจัดการสุขภาพต้นแบบ

๖.๑ มีวิทยากรชุมชนที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพความเป็นครู เช่น ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ นายประกกร ศรีวิชัย ที่สามารถเป็นวิทยากรระดับตำบล เป็นหมู่บ้านต้นแบบ เรื่องการบริหารจัดการขยะแบบครบวงจร เป็นวิทยากรกระบวนการ วิทยากรต้นแบบในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพและศูนย์เรียนรู้สุขภาพชุมชน เช่น โรงเรียนนวัตกรรมการสุขภาพชุมชน โรงเรียน อสม. ที่มีหลักสูตรเป็นไปตามความต้องการของชุมชน รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชนและระหว่างชุมชน

๖.๒ มีการสรุปบทเรียนการพัฒนา การจัดการความรู้ และนวัตกรรมสุขภาพชุมชน ที่นำไปสู่การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสุขภาพ นำผลการดำเนินงานไปสู่การทำแผนสุขภาพปีต่อไป

- ๖.๓ มีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การพัฒนาระหว่างชุมชนหรือตำบลอื่นๆ อย่างกว้างขวาง
- ๖.๔ มีผลกระทบของการพัฒนาเชิงประจักษ์ที่ทำให้ปัญหาสุขภาพในเรื่องการจัดการขยะ ผู้สูงอายุ และปัญหาสุขภาพตามบริบทของพื้นที่ลดลง
- ๖.๕ มีวิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า
- ๖.๖ มีผลลัพธ์ของการพัฒนา เช่น มีการจัดการขยะแบบครบวงจร จำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแลและบริการที่เหมาะสม เป็นชุมชนปลอดขยะและมีแหล่งเรียนรู้เรื่องขยะในชุมชน ร้านอาหารและร้านค้าที่ผ่านมาตรฐานมีมาตรการควบคุมโรคระบาดที่เกิดจากภัยธรรมชาติ มีแนวโน้มลดลงหรือไม่เพิ่มขึ้นจากปีก่อน
- ๗. มีผลงานเด่นที่ภาคภูมิใจ คือ การพัฒนาระบบบริการ สันนาเม็งสร้างสุข จนเกิดเป็นนวัตกรรมของชุมชนที่สามารถแก้ปัญหาตามบริบทของชุมชนได้ เช่น นวัตกรรมหม้อวันอังคารใกล้บ้านใกล้ใจ นวัตกรรมลดเสียงลดขยะที่บ้านปากกล้วย นวัตกรรมบ้านปลอดภัยห่างไกลไข้เลือดออก นวัตกรรมชุมชนต้นแบบ คนต้นแบบ แกนนำสุขภาพประจำครอบครัว นวัตกรรมชุมชนสร้างสรรค์ หมู่บ้านเสริมสุข คลองสวยน้ำใส

รางวัลและความสำเร็จของชุมชน

- ๑. หมู่บ้านได้รับรางวัลพระราชทานหมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุข
- ๒. กองทุนแม่ของแผ่นดิน
- ๓. รางวัลพระราชทานหมู่บ้านเขียวจี
- ๔. รางวัลชมเชยหมู่บ้านปลอดลูกน้ำยุงลาย บ้านหมู่ที่ ๔ บ้านสันหลวง
- ๕. รางวัลเชิดชูเกียรติผู้นำเครือข่ายพัฒนาชุมชนดีเด่น
- ๖. รางวัลชมรมผู้สูงอายุดีเด่น ด้านการส่งเสริม สุขภาพประจำปี ๒๕๕๘

- ๗. รางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑ การประกวดรางวัลไทยประยุกต์เพื่อสุขภาพ ปี ๒๕๕๘
- ๘. ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลตำบลสันนาเม็งได้รับการตรวจประเมินในเป็นสถานบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิที่มีการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานงานสุขศึกษาผ่านเกณฑ์มาตรฐานระดับ ๓ ปี ๒๕๕๑
- ๙. รางวัลกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ดีเด่น ปี ๒๕๕๓
- ๑๐. ได้รับรางวัลผลงานวิชาการดีเด่นด้านการพัฒนาการจัดบริการสุขภาพสำหรับสถานบริการสาธารณสุขที่ถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี ๒๕๕๖
- ๑๑. ได้รับการประเมินและประกาศให้เป็นโรงเรียน นวัตกรรมสุขภาพชุมชน ในการใช้แผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนงานด้านสุขภาพ ปี ๒๕๕๗
- ๑๒. ได้รับการรับรองคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการเหตุรำคาญ EHA ๖๐๐๐:๒๐๑๖
- ๑๓. ได้รับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีเด่น เฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์/สัตว์สู่คน ภายใต้เครือข่ายสุขภาพหนึ่งเดียวพอดีดี ปี ๒๕๕๙
- ๑๔. ทีมงานได้รับประกาศนียบัตร บุคคลต้นแบบงานปฐมภูมิ (ผู้นำ พระสงฆ์ อสม. เจ้าหน้าที่)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- **อสม.** แข็งแรงมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง
- **จนท.สาธารณสุข** มีความมุ่งมั่น มีความจริงใจในการให้บริการ มีบุคลากรครบวงจรในการให้การดูแลสุขภาพ
- **อปท. / สปสช.**เห็นความสำคัญขับเคลื่อนงานด้านสุขภาพให้เป็นไปตามธรรมนูญสุขภาพตำบลสันนาเม็ง

ปัญหา / อุปสรรค

๑. นโยบายธรรมนูญสุขภาพยังไม่เสถียรถ้าไม่ได้รับการชี้แจงและสร้างความเข้าใจให้ประชาชนอย่างชัดเจนจึงทำให้ประชาชนบางส่วนไม่เข้าใจในระบบการทำงาน
๒. ประชาชนยังไม่ให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนงานในหลายๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะ

- มีการจัดอบรมและให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องธรรมนูญสุขภาพและการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานด้านสุขภาพพร้อมเพื่อสร้างความเข้าใจไปพร้อมๆ กันทุกภาคส่วน
- ควรให้มีการเสริมพลังอำนาจของชมรม อสม. อสส. และคณะกรรมการเครือข่ายสุขภาพ เพื่อให้มีการดำเนินงานอย่างยั่งยืน และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายเพื่อให้มีการเชื่อมต่อเชื่อมโยงกันได้ง่ายขึ้น